

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY XI - SEGONA ÈPOCA

NOVEMBRE - DESEMBRE DE 1929 :: N.º 62

SUMARI:

TEXT: La troballa d'unes sepultures bàrbares en la muntanya de Sant Llorenç del Munt, per *Pau Gorina*.—A l'entorn d'una bella iniciativa.—Autumnal, per *Àngel Pons i Guitart*.—Les Cases Païrals de Terrassa, per *R. de la Galera*.—Memòria del curs 1928-29, per *Pere Vigués*.—Crònica.
—Excursions i Conferències.—Index del volum 1928-1929.

GRAVATS: Detalls d'unes pintures de la casa de la Sra. Mercè de Sagrera, Vda. de Alegre.—Sívella visigòtica del segle V^a, trobada en una sepultura de Sant Llorenç del Munt.—Guerrer de l'època visigòtica.—
Disposició de l'esquelet dintre una de les sepultures visigòtiques.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SANT ANTONI, 64

REPRESENTACIONS

M. Fainé Castellà

Màquines d'escriure ROYAL. - Caixes de cabals A. PADRÓS S. A.

Carretera de Matadepera, 1-3
Telèfon, 331

Terrassa

Rellotgeria i Joieria

**Josep
Castin**

Raval, 25

Terrassa

Pintura General

Decoració

F. Duch

Pintura «Ducco» per

Raval, 32 automòbils i mobles

**Casa
Farràs**

J. Jover, 18
(Gavatxons)

MÚSICA
Fonògrafs.-
Discs.-Pia-
nos.- Auto-
pianos.-Pia-
nos lloguer.

Consocis!

Efectueu les vostres
compres en les ca-
ses anunciades en
el present «ARXIV».

**EXCURSIONISTES! Abans d'empendre els
vostres viatges proveïu a la casa**

GALÍ & C.^A

St. Pere, 27 bis. - Telèfon, 250

Material fotogràfic.-Conserves i licors de totes classes

LES ESGLESIES ROMANQUES DE TERRASSA

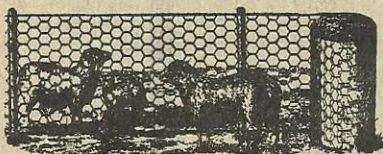
*Monografia escrita en cinc llengües, amb 60 gravats.
Preu especial pels socis de les entitats editores, «Centre Excursionista» i «Club Pirenenc», dues pessetes.*

SANT SALVADOR DE LES ESPASES

per J. SOLÀ, SCH. P. - (Quatre pessetes, preu especial pels socis del «Centre Excursionista»)

Frederic Setó

Alambrats. Enreixats. Teixits per a somniers, cedassos i garbells per a mines i usos industrials. - Cortines metàl·liques de cadena. Instal·lacions completes de cercats, galliners, cu-nillers i «pajareres»

Carrer de Topete, 94

VDA. DE
G. LLARGUÉS

BISUTERIA I OPTICA

Font-vella, 18.

TERRASSA

Tintoreria VDA. CASTELLÓ

*Rentats al sec, Tenyits, Planxats al vapor a diari. -
Colors sòlids a la mostra. - Negres per a dols,
a les 10 hores. - Secció especial de destacats*

Nord, 25. - Telèf. 334.

Sucursal: Rutlla, 40

Gevaert

Plaques diapositives
Vittachrom

dónen imatges:

Sèpia
Taronja
Roig
Violat
Blau

directament per revelat.

La millor placa per a
Diapositius
estereoscòpics

INDUSTRIA FOTOQUIMICA NACIONAL S. A.

Mallorca, 480

BARCELONA

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY XI

Segona època

NOVEMBRE-DESEMBRE 1929

NÚM. 62

La troballa d'unes sepultures bàrbares en la muntanya de Sant Llorenç del Munt

DAMUNT dels Cingles del Marquet, molt a prop de Coll d'Eres, el 29 de setembre prop-passat han estat excava-des per alguns elements del nostre Centre, dirigits pel Rnd. P. J. Solà, Sch. P., unes sepultures de l'època goda o bàr-bara i que, per una magnífica i interessantíssima *sivella* que s'hi trobà, han pogut ésser fixades del segle V.

Les sepultures són quatre; dues malmeses i violades fa poc temps, amb les lloses arrencades; una de mig excavada, d'infant, amb algunes de ses ossamentes, i l'altra amb l'esquelet d'un adult, ben sencera i coberta encara per dues sòlides lloses areníscoses, que cobrien la part superior i mitjana del cadàver.

Aquestes sepultures, anomenades *cistes*, tenen la forma d'una caixa, de tal manera orientades, que totes ho eren de cara a lle-vant. La última i més ben conservada, amida 2'15 ms. de llar-gària, amb 0'56 ms. d'amplària en el cap i 0'47 ms. en els peus, i d'una alçària de 45 i 30 centímetres respectivament, constituïda per lloses sense treballar, de la mateixa muntanya. En ella s'hi trobà la raríssima *sivella* o fermall de bronze pertanyent al temps en què els bàrbars s'apoderaren de la Península Hispana i a la civilització visigòtica, o sigui, des dels començaments del segle V fins als primers anys de la vuitena centúria.

La sivella o placa de cinturó, macisa i grollera, porta trepada i cisellada (com veuran els nostres lectors en la fotografia que incluïm en l'Arxiu), en la seva superfície la representació d'un quadrúpede i a l'entorn incises dues estilitzades serpents, que terminen amb uns caps d'au, d'una influència molt oriental. Les seves dimensions són 95 x 45 mil·límetres.

Sívelles semblants i fíbules de la mateixa, exposades en una de les sales del Palau Nacional de l'Exposició de Barcelona, són classificades d'art *bàrbar i gotic*, segles V al VI, i procedeixen del Museu Arqueològic de Madrid. Altra col·lecció de set sívelles és exposada en el Museu Episcopal de Vich i procedeix de la província de Burgos, i per llur estil i disposició poden relacionar-se amb altres exemplars recollits anys enrera en unes excavacions fetes a Herrera del Río Pisuerga (Palència), essent totes una variant dels tipus trobats al Centre d'Europa i que han estat classificats com a *gotics o merovingis*. En els exemplars hispans no es troba l'abundància de filigranes de motius trenats i entrelaçats i d'esmalts que resulten ésser característics en els models de l'altra part de les serres pirenenques.

A Catalunya no abunden pas les sívelles de l'art visigòtic, i per això aqueixa troballa en les serres del Sant Llorenç del Munt té per la història i per l'arqueologia una excepcional importància. Trobada a Catalunya, es coneix tan sols una sivella sumptuosa, que es guarda en el Museu Episcopal de Vich, i encara sense citar localitat. Posteriorment en una vintena de sepultures excavades a Mallorca sota la direcció d'En Josep Colomí nas s'hi trobà solament tota una sivella. Al Nord i Migdia d'Europa i en països de llengua nostrada, com Foix, i en el troç de la terra catalana del Rosselló, han estat trobats objectes de bronze i de ferro amb ornamentació d'influència oriental, amb certes analogies amb l'art *sassanid*, germà de l'art bizantí, i que constitueix especialment un art d'argenter, un art de corones, fíbules i copes, forsa interessant, el qual és anomenat art visigòtic.

La invasió bàrbara, més que invasió sobtada i tumultuosa,

fou una penetració lenta, que acabà per destruir l'organització política romana. Els vàndals, suevs i alans després de devastar la Gàl·lia Narbonesa envaïren l'Espanya, com unes colles de selvatges, deixant de banda la Tarraconense. En l'any 412 com a exèrcit imperial, els visigots, en contacte amb la cultura romana, s'estableixen en la Gàl·lia. En el 414, amb el mateix caràcter passen el Pireneu i s'estableixen a Barcelona, continuant l'administració romana amb son centre a Tarragona, formant-se aleshores un estat de rel goda que té per límit meridional el Llobregat i s'estén cap al migdia de França, amb la capital primer a Barcelona, i en temps de Sigeric a Tolosa, mentre que cap al migjorn continua el domini romà.

La troballa d'aqueixes sepultures i majorment de la sivella visigòtica, enclavades dins dels límits de l'Estat Goth, que portem anomenat, té una importància cabdal per la nostra Arqueologia, especialment per la història de la muntanya del Sant Llorenç del Munt, que el nostre Centre Excursionista escorcolla per a la pròxima publicació de la seva Monografia.

PAU GORINA.

A l'entorn d'una bella iniciativa

EL Centre Excursionista del Vallès de Sabadell, ha llençat la idea de celebrar una assemblea per a adoptar un remei efectiu per tal de depurar els mals que van corcant de mica en mica l'arbre esponerós de l'excursionisme català. Es evident que l'excursionisme està malalt. L'un dia és el fort escriptor Joan Santamaria que en una de les seves «Visions de Catalunya» descobreix un costat de la nafra, l'altre dia és el periodista Domènec de Bellmunt. Altres nombrosos cronistes des de diverses publicacions barcelonines i comarcals s'han ajuntat a la denúncia vergonyosa. Hem de declarar que la manca de cultura de certes persones que es diuen excursionistes, és una cosa notòria; tothom un dia o altre n'ha vist o sofert quelcom. Fan, doncs, una mica de pena i resulten alhora contraproductius certs escarafalls que fan alguns excursionistes i entitats afectades volent justificar una

falsa situació visible als ulls de tota persona seriosa. Venen a dir: «Són joves, són xicots arborats que fan excursions i no és cas que les efectuin amb una cara d'enterrament i uns posats de funeral». No val a confondre els termes. Tota la gatzara i tot l'exultament inherent a la joventut és ben compatible amb la bona educació.

El Centre Excursionista de Terrassa coralmment s'associa a la idea del Centre Excursionista del Vallès. Cal procurar per tots els medis, redressar el concepte que l'excursionisme català tenia de bell antuvi, elevat concepte que cal mantenir per dignitat, i per raons espirituals sagrades que es veu ignoren molts que actualment es diuen excursionistes i que no són més que boletaires, banyistes o arrossaires.

*ENS honorem inserint en les planes d'«Arxiu» aquesta mostra afina-
díssima de producció del jove poeta Angel Pons i Guitart, qui
presentat pel ferm excursionista F. Pujol i Alguero ens donà un tast
del seu nou llibre de poesies a punt d'eixir a llum.*

AUTUMNAL

*Als amics del Centre Excursionista de Terrassa,
en recordança del dia 8 de novembre de 1929.*

Plau-me el neguit de l'hora capvespral;
aquell neguit de l'hora fatigada
qui lentament en caure desmaiada
entre besllums, té un rictus espectral.
Damunt dels camps comença a ploure nit.
El cel té un brill de llum feres i màgic,
El Pireneu s'enerva negre, tràgic
tallant amb ses arestes l'infinit
i entre la fosca s'alça un cant sonor
que té una esgarripança d'antigor,
un cant morat que baixa de la serra.
El vell pastor qui el canta trescament
té un fil de veu, que dins l'hora sagnant,
punxa el neguit que brolla de la terra

ANGEL PONS I GUITART.

Les Cases Pairals de Terrassa

V

Al acabar-se el segle XIX, en el carrer Cremat hi havia una casa senyalada amb el número 19, que constava de tres casals, casa pairal que féu construir En Pau Busquets, avi del que fou fundador de l'Assil d'aquest nom. Aquesta casa tenia un pati reduït, però en el que no hi mancava el brollador amb barana de ferro al mig i amb un reixat que comunicava amb la fàbrica coneguda per can Busquets que s'alçava en el lloc que avui ocupa la Companyia General de Electricitat i la fàbrica Sanmartí.

Era una fàbrica rònega amb petites finestres molt properes l'una de l'altra, tal com es construïen a mig segle XVIII, les quals s'alçaven devegades a tres o quatre pisos. Aquesta, arribava fins a la Riera del Palau, i la travessava un carreró que anava des del Raval al carrer Major, carreró que en part és avui carrer de l'Unió i del qual encara s'en conserva un troç al costat del Teatre Recreu.

Al damunt del portal d'aquesta fàbrica situat aproximadament on hi ha el de la Companyia General de Electricitat, hi havia un formós pi que cridava molt l'atenció, i que amb el temps les seves rels van destruir el portal. Encara avui algú anomena el carrer de Vilanova per carreró de can Busquets.

Des de la Rambla d'Egara mirant l'extrem de la quadra de la fàbrica Sanmartí, encara avui hom hi pot veure algunes eures i palmeres restes pobres del senyorial jardí de la casa Busquets.

* * *

En el mateix carrer Cremat, la casa on hi ha actualment la Casa del Poble havia estat la casa pairal de can Ventalló, on el doctor Ventalló, pare del metge que nosaltres havem conegut, hi tenia instal·lada una farmàcia.

Al pati no hi mancava el corresponent brollador, amb la corresponent barana de ferro, de barrots inclinats cap enfora; després pujant uns graons, s'entrava en un vast i suntuós jardí ple d'esponeroses arbredes el qual ocupava tot el lloc on avui hi ha el saló d'actes de la Fraternitat Republicana, el carrer de l'Unió i el Teatre Recreu.

També era dita can Ventalló, la casa que avui és del senyor Guix enfront de l'Estació del Nord, i el nom venia per haver-hi hagut en aquell lloc uns grans camps d'oliveres, dels quals era propietari Antoni Ventalló Llobateras. L'edifici actual data de l'any 1871.

* * *

La casa núm. 39 del carrer de Sant Pere, que ocupa avui el Casino del Comerç, era de la família Surís. En l'arc del portal d'entrada hi ha marcada la xifra 1825, probable data en que va construir-se l'edifici.

L'últim propietari que li correspongué per herència fou Brígida Rich vídua de Galí, qui la vengué a n'En Pascual Sala; el fill d'aquest a Francesc Aymerich. Actualment són amos per herència els seus nevots.

Quan no eren construïts els dos grans salons, tot era un esplèndid jardí amb una cascada i un brollador a la paret de la part esquerra. L'interior era majestuós; aquells grans locals que ara serveixen per a salons de cafè i billars, transformats un xic en aquests últims temps, havien servit per habitacions particulars de la senyorial família Surís.

* * *

Al carrer de la Font-vella número 27 fou en un temps la casa pairal del cabdill i fabricant de panyos En Joaquim de Sagera i Domènec.

Aquesta casa, a l'entrar en el segle que som, fou enrunada la façana principal que contenia uns esgrafiats, sens dubte, els més interessants que hi havien llavors a Terrassa; malgrat aquest enderrocament i la reforma interior, el seu propietari En Francesc Alegre tingué l'encert i bon gust de fer que dintre la novella construcció hi quedessin intactes tres vells salons ricament decorats amb pintures al tremp, treballs afilellats, que encara que no tant importants com els de can Vinçals, són realitzats amb una paciència i delicadesa de bon artífex. Un dels salons comenta gràficament i amb graciosa ingenuïtat la conquesta de Mèxic pels espanyols, en l'altre s'hi veu uns passos de l'història de Salomó, d'una execució més sàvia, i el tercer, el sostre del qual mostra unes belles escenes bíbliques, té els plafons del mur en blanc que es suposa foren arrencats i emportats pels francesos quan l'invasió napoleònica.

Aquesta casa té un immens jardí que anys enrera havia estat unes hortes, part de les hortes de Sant Fruitós, origen del nom del carrer nomenat pel poble carrer del Cardaire.

(Seguirà)

R. DE LA GALERA.

Memoria del curs 1928-29

CONSOCIS: Una causa fortuïta, el fet de l'absència forçosa del nostre volgut company i Secretari Lluís Sarlé-Roigé, motivà que em veiés en l'obligació de tenir cura de les tasques de Secretaria del nostre estimat Centre.

Es per aquest motiu, que avui dec esboçar davant vosaltres, la requisició de tots els actes que ha celebrat la nostra entitat, en aquest curs de la seva activitat que gosem apuntar de sumament ric en realitzacions.

En repassar la tasca que ha portat a cap el nostre Centre amb l'ajut de tots en aquest període esmentat, trobem quiscunes manifestacions d'una puixança estoradora. Això ens recorda les paraules d'encoratjament que en la memòria dels curs passat, ens adreçà el nostre company i amic Sarlé.

Si hem de fer esment d'aquestes brillants manifestacions del curs suara finit, forçosament haurem de creure bandejades les temences que eren reflectides en les seves paraules; talment com si una nova força s'hagués emprès la tasca del seu anorreament.

Per tenir plena consciència d'aquesta embranzida que ha impulsat l'actuació de la nostra entitat en aquest període de temps, no cal sinó consultar la llista d'actes que han tingut lloc. Per això vull anar seguidament a ressenyar-los, car penso que més que les meves paraules apològiques, serà la recordança d'aquells el que ens donarà la mida de l'esforç acomplert.

* * *

Com tots sabeu pla bè, són tantes les excursions que realitza el nostre volgut Centre que és materialment impossible citar-ne la llista sense incórrer en equivocacions i descuïts. Es per això que espero reconeixen les dificultats que hauria trobat en aquest treball, en el qual malgrat els meus esforços no hi hauria estat reflectiva la realitat. Així doncs, m'excuso d'anotar-los,

I ara entraré en la ressenya de les altres activitats que per raons ben visibles, es presten més pràcticament a un sever control.

Socis.—En l'actualitat el nostre Centre es compona de 293 associats: 4 d'honoraris i 289 de nombre.

Durant el present curs hem procurat l'ingrés de nous socis, cosa que hem aconseguit en part, arribant amb escreix a nivellar les baixes sofertes.

Al parlar de baixes, ens cal dedicar un pietós record per a tots els socis difunts i en especial a En Ramon Pont, que si bé no portava una vida activa de Centre, en canvi el seu ajut no faltava sempre que era sol·licitat i majorment, en la subscripció per a subvenir les despeses per la confecció del pla de la nostra muntanya.

Arxiu.—El nostre portaveu «Arxiu» ha aparegut del número 55 Setembre-Octubre 1928, al número 61 Setembre-Octubre, actualment en caixes.

L'«Arxiu» és enviat a una setantena d'entitats excursionistes i culturals amb les quals verifiquem l'intercanvi.

Biblioteca.—Nombrosos volums han vingut a fer més valuosa la nostra Biblioteca; esmentarem els títols dels més interessants:

Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya.—Obra del Cançoner de Catalunya (Materials) vol. II—Recull (ofrena de l'A. E. Tagamanent)—Visions de Catalunya (vol. II) Joan Santamaria.—Sant Salvador de les Espases» R. P. J. Solà, Sch., Terrassa»—Historials i efemèrides» B. Ragón.—8 volums de la R. A. de Ciències i Arts.—Les esglésies romàniques de Terrassa.

Monografia de les Esglésies romàniques de Terrassa.—En aquest apartat de la present Memòria no volem deixar de consignar-hi el fet de l'edició de l'obra «Les esglésies romàniques de Terrassa» que el Centre Excursionista portà a cap amb l'aportació valuosa del Club Pirenenc.

Tots els crítics d'Art han estat d'acord en qualificar-la de modèlica en el seu gènere, i fou rebuda per ells amb comentaris ben falaguers que han d'omplir-nos de content.

Tant els gravats, com la part descriptiva i l'aspecte tipogràfic foren objecte d'una cura extraordinària, que fa d'ella una monografia atractiva, simpàtica i gens feixuga, que entenem és la manera ideal per posar-la a l'abast de l'esperit més simple, i ensems per intensificar d'una fàcil pràctica la divulgació dels nostres més preuats monuments artístics.

Sessions de divulgació excursionista.—Es celebraren les següents:
1.ª «Del Temple del Sant Esperit de Terrassa».—2.ª «Espeleologia».

—3.ª «Sessió inaugural de l'Exposició de Fotografies de les Esglésies de Sant Pere». (En la qual el nostre President En Pau Gorina, féu conèixer el propòsit d'editar la monografia suara esmentada).—4.ª «Impressions d'un viatge a Lleida i terres d'Aragó» per En Joan Duch.—5.ª «Del Sant Llorenç del Munt». (Dia en què fou exposat tot el material cartogràfic i fotografies amb que compta el Centre, per tal de dur a terme l'edició de la Monografia de dita muntanya).—6.ª «Vetllada necrològica Jover - i Preparatòria de l'excursió col·lectiva que hom efectuà a Tarragona.

Conferències.—Es certament una de les activitats que més directament interessen a tots els excursionistes. Per la seva importància i relació que té amb la formació de tots nosaltres, és un aspecte que cal no negligir i que si certament el Centre no l'ha pogut desenrotllar en un pla ideal, és ben palès però, l'avenç considerable que hom ha notat, ço que permet esperar amb confiança pròximes avinenteses.

Les que tingueren lloc—per cert ben nombroses—queden anotades a continuació: «Amvers i Alemanya», per En Marian Solà; «Viatge per Catalunya», per En Josep Girona; «Les cases pairals de Terrassa», per En B. Ragón; «Els goigs en els seus diferents aspectes», (que fou il·lustrada molt assenyament amb interpretacions musicals per la Capella de Música de Sant Pere i chor de Teresianes) i «Recull de goigs i Romanços» ambdues per En Marian Galí; «Mallorca», per En Pere Salom; «Els Pirineus», per Joan Santamaria; «Tres excursions d'hivern», per En Lluís Estasen; «Les meves recerques de fòssils i minerals», per J. Datzira.

Cicle de conferències de Mn. Jaume Oliveras: 1.ª «Remuntant el Nil», 2.ª «Caçadors i missioners», «Retorn per Uganda i Kenya».

—Conferències de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya a càrrec del Dr. J. Pla Janini: 1.ª «Fotografia Artística», 2.ª «Fotografia Pigmentària».

—«Impressions d'Itàlia», per En Joan Duch; «Prehistòria», per En Josep Rigol i per últim «La base fonamental de l'excursionista», per En Rossend Graner.

Exposicions.—De totes les que ha efectuat el nostre Centre cal que n'esmenten algunes que certament, foren un encert artístic. En primer lloc cal posar-hi l'Exposició de Goigs que dirigí i portà a terme el nostre estimat amic i company de Junta En Marian Galí el qual amb la

seva discreció i bon gust aconseguí arranjar oportunament el nostre saló d'una faisó que sorprengué molt amablement.

Volem recordar que arrel d'aquesta exposició, el nostre local ha quedat habilitat amb tota cura per emmanar dignament qualsevulga exposició.

L'Exposició de l'A. F. de C. fou una altra manifestació de gran interès. En ella ens foren mostrades les darreres concepcions en fotografia artística. El crític d'art de «El Dia» n'esmentà la seva alta significació.

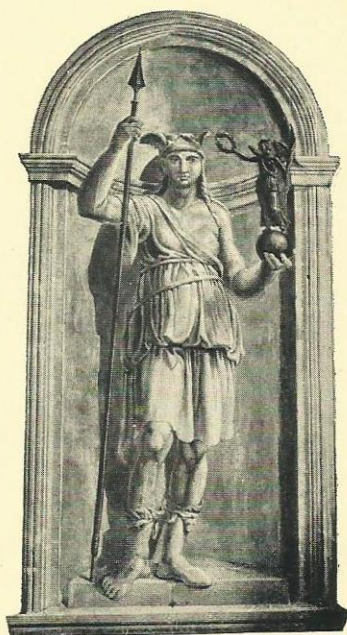
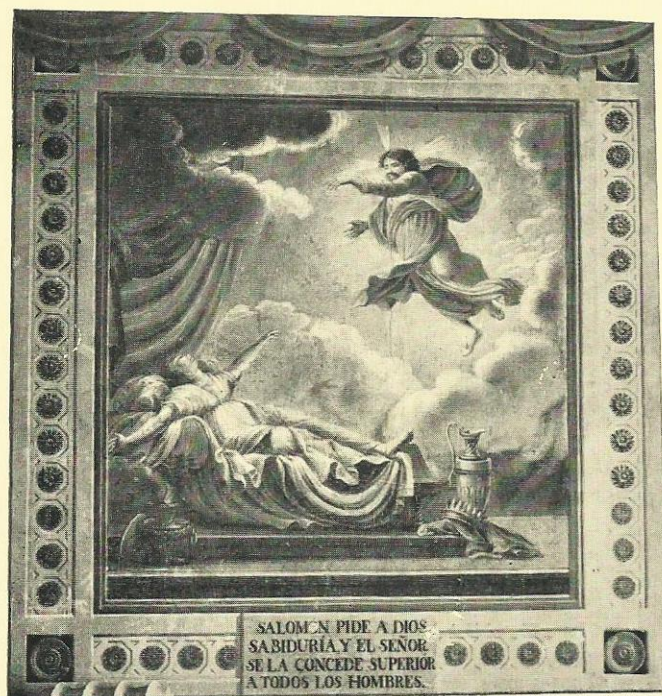
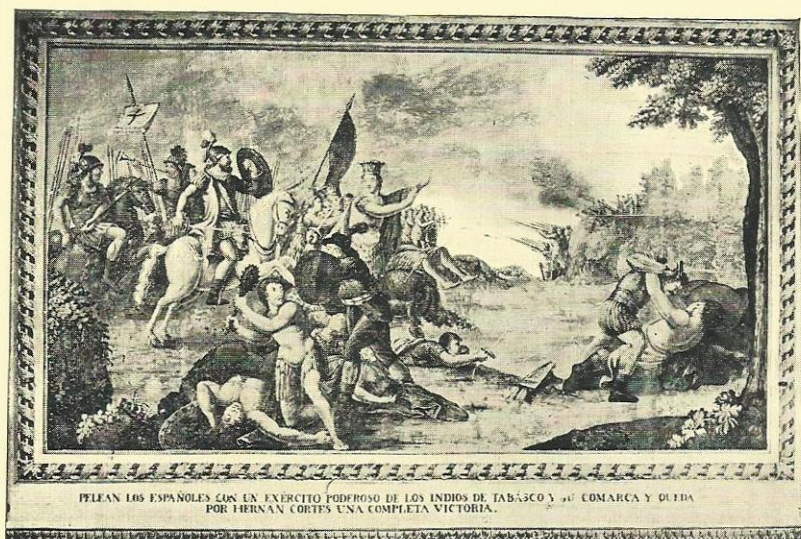
En conjunt, les exposicions que s'instal·laren són: «Exposició de fotografies del temple del Sant Esperit»; «Exposició de fotografies de les Esglésies de Sant Pere»; «Exposició de Goigs» a càrrec d'En Marian Galí; «Exposició de romanços» a càrrec també d'En Marian Galí; «Exposició del Material Cartogràfic i Fotografies de Sant Llorenç del Munt» (la qual fou visitada per innumbrables elements de diverses entitats excursionistes que mostraren la seva agradable sorpresa per la selecció i gran quantitat del material exposat); «Exposició de Fotografies de l'A. F. de Catalunya»; i per últim «Exposició de Pintures i paisatges de Sant Llorenç del Munt i encontorns» que es portà a terme amb la col·laboració dels «Amics de les Arts».

Excursions col·lectives.—Aquest aspecte singular de les excursions que permetria incloure-les en el Turisme, ha reprès en el nostre Centre la importància que havien aconseguit anys enrera. Vegeu-ne la prova, sinó: «Visita al Centre E. de Catalunya, Ateneu Barcelonès, i impremtes de «La Vanguardia» i «El Dia Gràfico»; «Visita al Museu Bíblic de Montserrat»; «Visita a la Diputació Provincial de Barcelona i a l'Institut de Cultura de la Dona»; «Excursió a Tarragona»; «Excursió a Vic».

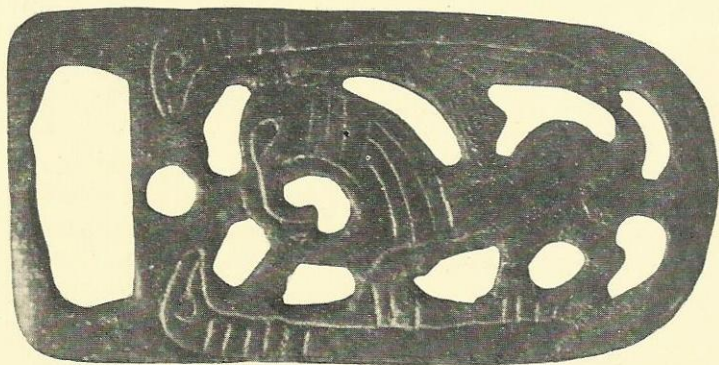
Subscripcions.—La nostra entitat aportà el seu esforç a la campanya que es portà arreu de Catalunya per tal de socórrer als Damnificats del Montnegre i Les Gavarres. Recordem que hom intentà organitzar un Gran Festival a tal fi, en el que havien de col·laborar diverses entitats locals. El fet però, de tancar-se la subscripció no permeté dur a terme una tan brillant iniciativa.

També s'obrí una subscripció per ajudar a les despeses de la construcció de la columna Morgades del temple romà de Vic.

En l'acte de lliurar la quantitat al Centre Excursionista de Catalu-

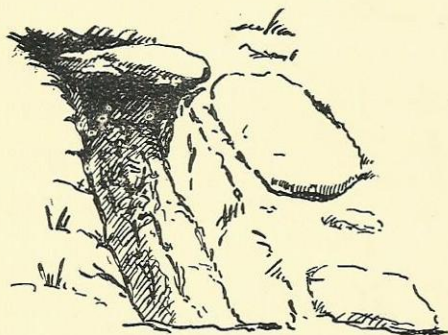
Detalls de les pintures de la casa de la Sra. Mercè de Sagrera, Vda. d'Alegre

Sivella visigòtica del segle V, trobada en una sepultura de St. Llorenç del Munt
(tamanv natural)

Guerrer de l'època visigòtica

Disposició de l'esquelet dintre una de les sepultures visigòtiques

(Vegi's text a la pàgina 191)

nya ens fou notificat que la subscripció havia estat closa, pel qual fet ingressàrem la quantitat a la caixa del nostre Centre.

La Diada de Germanor.—Com tots els anys tingué lloc la IX Diada de Germanor a Can Robert amb la major animació i simpatia.

Llibres apareguts.—Darrerament han aparegut a la nostra ciutat dos interessants llibres que volem esmentar per la significació que representen pel nostre Centre. L'un és el de «Sant Salvador de les Espases» del nostre bon amic Rnd. P. Solà, Sch., en el qual ha esmerçat els seus esforços durant una pila de temps. L'altre és «Terrassa» d'En Baltasar Ragón. Un recull de efemèrides i historials de la nostra ciutat, en el qual el nostre Centre hi prestà la seva col·laboració, mitjançant la prestació de fotografies d'interès documental.

Les seccions.—Les seccions de que consta el nostre Centre: Fotografia, Esports de Neu i Alta Muntanya i d'Atletisme, desenrotlen activament llurs tasques com queda palesat en les notes que es publiquen en el nostre «Arxiu» que fan referència a elles.

Mot de la fi.—He fet el que he pogut per esboçar degudament les tasques del Centre. Sé que no he reïxit com jo volia i com segurament vosaltres esperàveu. Penseu però, que he fet tot el possible per donar-ne el més fidel reflexe; si no ha estat ben bé això, us dono la fermença del meu desig per aconseguir-ho.

Malgrat tot, espero que d'aquesta impressió global n'haureu tret la convicció de què el nostre estimat Centre ha desplegat al llarg d'aquest curs una activitat meritoria.

Això no vol dir que tot sigui fet. Ara que hem recomençat amb tanta empena, cal que esbocem noves orientacions.

De moment queden com a projectes que cal dur a terme, l'edició de la Monografia de Sant Llorenç, obra que demanarà un nou esforç col·lectiu, car és a nosaltres excursionistes terrassencs que ens pertoca el deure de retre aquest tribut a la nostra muntanya més coneguda i apreciada.

Després, també cal fer tot el que sigui necessari per arribar a impulsar una sèrie de cursets que atanyen d'una manera directa a la preparació de tots els excursionistes que s'estimen.

Em refereixo a uns cursets de topografia, ciències naturals; història, geografia, arqueologia, cures d'urgència, etc., coneixements tots, que

un excursionista ha d'ésser curós en sapiguer per assolir una major elevació i una fidel comprensió de tot el que enclou l'excursionisme.

Penseu que la majoria de nosaltres i jo m'hi vull posar en primer lloc, ignorem tots aquests coneixements, quan seria absolutament necessari sapiguer-los a la perfecció per fer obra verament pràctica dintre la nostra entitat.

El camí que ofereix l'Excursionisme a les nostres activitats, és infinit. Només cal que treballem sense parar.

La nostra ambició, aquella lloable ambició que en tots germina, no ha de tenir límits, no pot tenir-ne. El nostre deure és de descobrir constantment, nous camins a les nostres actuacions.

PERE VIGUÉS

Vice-Secretari

Terrassa, 20-IX-1929.

Crònica

EXCURSIONS EFECTUADES.—De les excursions anunciades en el programa anterior, corresponent a l'ARXIU núm. 61 setembre-octubre, cal mencionar com un èxit, les de l'Exposició Internacional de Barcelona, Can Torres i La Castellassa, i la de Cardona que s'efectuà en autocar i en la qual es visitaren les salines, el castell i la col·legiata, i la de La Pola.

BIBLIOTECA.—Ha prèss possessió del càrrec com a Bibliotecari-Auxiliar, per el que resta de curs, o sigui fins a setembre de 1930, el nostre amic consoci En Joan Ballbè.

EXCURSIONISME.—La J. D. ha nomenat al volgut consoci n'Ignasi Escudé, corresponsal del nostre Centre, al periòdic «Excursionisme».

CONFERENCIA.—Seguint el pla de tasques culturals que el nostre Centre organitza cada any, el dia 8 de novembre i davant de nombrosa concurrència, En F. Pujol i Algueró, prestigiós publicista, començà les organitzades per aquest curs, amb una conferència quin tema era «La Poesia i l'Excursionisme» la qual resultà interessantíssima. Acte seguit, el mateix Sr. Pujol féu la presentació del jove poeta n'Angel Pons

i Guitart, qui llegí unes sentides poesies que formen el seu llibre inèdit, d'imminent publicació «Ardent neguit».

Tant el Sr. Pujol com el poeta Pons, en acabar foren premiats per l'auditori, amb aplaudiments ben merescuts.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA.—Pel dia 27 d'octubre, aquesta secció organitzà una excursió-visita a l'Exposició Internacional de Barcelona, i especialment al Poble Espanyol.

—El dia 8 de novembre, el consoci i President d'aquesta secció, En Miquel Astals Mach, va exposar en el saló d'actes, una interessant col·lecció de fotografies, valguent-li dels nombrosos visitants, moltes felicitacions, a les que hi ajuntem la nostra més sincera.

SECCIÓ D'ATLETISME.—Tal com anunciàvem en un anterior número d'ARXIU, detallarem breument, a continuació, la tasca que aquesta Secció ha vingut efectuant des de llavors.

Dia 15 agost.—Es va participar a la VI Volta a Gràcia.

Dia 8 setembre.—Va tenir lloc la celebració de la primera jornada del concurs anyal «Atleta complet» (sistema Décathlon) en el camp de Les Fonts.

Dia 15 setembre.—S'efectuà la segona i darrera jornada «Atleta complet», havent quedat vencedor d'aquest concurs l'excel·lent i jove atleta en Samuel Fraga, el qual tombà de nou l'anterior record, que ell mateix havia establert l'any darrer, per un bon marge de punts.

Dia 22 setembre.—Amb aquesta data es va celebrar, al camp del G. E. La Mola, un «match» inter-club corresponent a la revenja del que s'havia efectuat el 10 de març passat al camp de Les Fonts, quedant vencedors els nostres per 9 punts d'avantatge. Cal fer constar que en dita competició hi faltaven algunes primeres figures de la Secció ço que dóna més valor a la victòria aconseguida.

Dia 6 octubre.—Un equip compost per J. Abelló, J. Figueras, A. Poy i J. Gabriel es desplaça a Barcelona per a participar a la cursa per Juniors i Neòfits, organitzada pel F. C. Barcelona, havent-se obtingut honroses classificacions.

Dia 13 octubre.—Celebració d'un «match» interclub amb la Secció d'atletisme del Law-Tennis Club, de Sabadell, en el camp de Les Fonts

com a revenja del celebrat el dia 21 abril passat en el mateix camp. En dit «match», els voluntariosos atletes sabadellencs, obtingueren merescudament la victòria. Si bé és veritat que en el nostre equip hi hagué algun «forfait» de valor, no per això deixa de tenir importància la victòria aconseguida per dit equip, ja que varem poguer observar la ràpida i notable progressivitat dels guanyadors, els quals han arribat a formar un valuós conjunt.

A la tarda del mateix dia alguns dels nostres elements participaren als Campionats Provincials d'Atletisme, que tingueren lloc al camp del Sol de Baix, del F. C. Barcelona.

Dia 20 octubre.—En ocasió del festival celebrat al camp del «Terrassa F. C.», organitzat pels Chors de la Comarca, per a restaurar la tomba de l'immortal Josep Anselm Clavé, aquesta Secció va ésser invitada, junt amb les del C. E. La Mola i G. Egara, per a efectuar unes proves d'atletisme, per les quals l'Excm. Ajuntament es va dignar atorgar una valuosa copa a l'equip que resultés guanyador i una medalla al primer classificat en cada prova. Els nostres representants assoliren una esclatant victòria al guanyar d'un notable marge de punts als dos equips contrincants, essent-els-hi concedida per tant, l'esmentada copa.

Dia 10 novembre.—El nostre consoci Josep Abelló, ens va representar en la cursa a peu, que va organitzar el F. C. Barcelona, havent-se classificat en un lloc envejable, ja que va arribar 12.^è entre els 70 corredors que prengueren la sortida, essent ell el tercer junior classificat. Havent obtingut aquesta classificació, l'hi ha donat lloc poguer entrar a la categoria de Senior o sigui la màxima. Felicitem cordialment a dit consoci per la seva meritòria «performance» i li desitgem que en la nova categoria obtingui també nous èxits.

SECCIÓ D'ESPORTS DE NEU I D'ALTA MUNTANYA.—En la última reunió general extraordinària que aquesta secció va celebrar, foren aprovades les bases que reglamenten l'ús del material de la nostra propietat, les quals estan ja en vigència.

—Entre els socis hi ha un vertader entusiasme pel començ de les properes excursions d'hivern i en preferència, pel concurs d'esquis que cada any es celebra, i que organitza aquesta Secció.

—Referent a aquest concurs, la Junta fa avinent que ha començat els treballs preliminars per tal d'obtenir una bona organització.

EXCURSIONS I CONFERENCIES

DIA 8 DE DESEMBRE

Excursió organitzada per la Secció de Fotografia a

Sant Benet de Bages i Manresa

visitant-se a més del monestir, la Seu i la Cova de Sant Ignasi.—Sortida a les 5'53 del matí pel Nord.—Pressupost 6'50 ptes.—Preparatòria dia 6.—Vocal, Jaume Griera.

DIA 13

Conferència a càrrec de l'enginyer industrial En Pere Valls sobre

Com funcionen els jocs d'aigua de la Exposició

DIA 15

Excursió a la Exposició Internacional

il·lustradora de la conferència celebrada el divendres, visitant-se la instal·lació del funcionament de la Font Central.—Sortida a les 2 de la tarda.—Director, Pere Valls.

DIA 22

VII Volta a peu a Terrassa

organitzada per a la Secció d'Atletisme.

DIES 25 i 26 DIADA DE NADAL

Excursió al Santuari de Núria

organitzada per la Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya, per a assistir a la missa del Gall.—Pressupost 35 ptes.—Preparatòria dia 20.—Vocal, Senén Prat.

DIA 29

Excursió a Sant Pere Sacama

per Puigventós, Sant Salvador de les Espases, Can Tobella, Cairat, La Puda i Olesa.—Sortida a les 6'53 pel Nord.—Pressupost 2 ptes.—Vocal, Joan Borràs.

DIA 1 DE GENER

**Excursió a Can Missert, Can Tries, Can Guanteres, Can Corbera,
Can Margarit, Coll Cardús, La Pineda i Can Font**
Vocal, Joan Segués.

DIES 5 i 6 DIADA DE REIS

Excursió al Pireneu
organitzada per la Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya.

DIA 12

Excursió a Monistrol, can Gomis, can Tobella i Cairat
organitzada per la Secció de Fotografia.—Sortida a les
6'53 pel Nord.—Pressupost 3 ptes.—Preparatòria dia 17.
—Vocal, Joan Pineda.

DIA 19

Concurs social d'esquí
a la Molina, organitzat per la Secció d'Esports de Neu i
d'Alta Muntanya.

DIA 26

**Excursió a can Montllor, Torre de Mossen Homs, can Bonvilar,
Sant Julià d'Alta, can Salas per Ribatallada, can Riera,
Forns de can Sallent, Girabau**
i retorn per Matadepera.—Vocal, Joan Mangot.

DIES 1 i 2 DE FEBRER

Excursió a Montserrat
per Monistrol, Marganell, i Santa Cecília pujant a Sant
Geroni pel funicular aeri, els Ecos i retornant per Monis-
trol.— Pressupost 6 pessetes.— Preparatòria dia 31 de
gener.—Vocal, Jaume Torres.

INDEX DEL VOLUM

1928-1929

ANUNCIAT D'EXCURSIONS I CONFERENCIES

Pàgines: 15, 32, 48, 64, 80, 99, 125, 141, 157, 173, 189, 205.

ARTICLES DE REDACCIÓ

Editorials:

La Nostra Opinió, 17.—«Egara-Terrassa», 49.—Els Arbres, 55.—El Museu Biblioteca Soler i Palet, 58.—El respecte propi, 65.—Avant companys!, 128.—Al bon excursionista N'Evarist Rigol amb motiu de l'excursió que li ha estat dedicada, 143.—Atletisme, 149.—Les Esglésies Romàniques de Terrassa, 151.—El Còdex del segle XII, 171.—A l'entorn d'una iniciativa, 193.

Crònica:

Organització d'uns estudis de preparació tècnica de guies excursionistes, 8.—Cicle de conferències 1927-28, 11.—Conferències, 18.—VIII Diada de Germanor a Can Robert, 33, 52.—L'Exposició de Goigs de Marian M. Galí, 101.—IX Diada de Germanor a Can Robert, 156.—Resultats dels concursos celebrats amb motiu de la IX Diada de Germanor a Can Robert, 171.

CRONICA DEL CENTRE I NOTES

Pàgines: 2, 11, 16, 23, 28, 29, 43, 60, 78, 95, 122, 139, 152, 172, 187, 202.

B. J.

Les nostres escalades, 72.

BENET I PUIG, JOAN

D'una excursió a Sant Salvador de les Espases, 3

CABEZA, RAMON

La màgica influència, 1.—Un «camping» en el Carlit, 66.

CANYAMERAS, FERRAN

La Cova del Drac de Manacor, 6.—Silenci lluminós, 74.—
Carnet de ruta, 130.

DUCH, JOAN

El Baptisteri de Sant Miquel, 24.—Excursió per terres de
Leida i d'Osca, 40.—Evocant, 57.—Bellver de Cerdanya, 169.

EDMOND DE VALLPARADÍS

Recurrent la Catalunya Nova, 68.—(Continuació), 87.—Re-
portatge, 118.

FONT, JOAN

Esquiant a Còma de Vaca i La Molina, 5.

GALI, MARIAN M.

Com descriu Terrassa un Atles del segle XVIII, 175.

G. M. M.

Alguns detalls a subsanar, 145.

GORINA, PAU

Les «Falles» de Sant Josep, 27.—Descoberta d'unes sepultu-
res bàrbares, 191.

GRANÉ I CIVIL, ROSSEND

La Nostra Festa, 50.—La base fonamental de l'excursionis-
me, 183.

GRIERA, FOLGUERES, JAUME

IX Diada de Germanor a Can Robert, 166.

PERE, PERE

Serra de Cadí, 23.—Una nit a Tuque Rouye, 181.

PONS I GUITART, ANGEL

Autumnal, 194.

R. DE LA G.

La tasca d'En Soler i Palet en un any, 56.—En Soler i Palet i
l'Ateneu Terrassenc, 76.—Les Cases Pairals de Terrassa. I,
128.—II, 146.—III, 165.—IV, 179.—V, 195.

S. I P., I.

Les nostres escalades.—L'Agulla de les Fogaroses, 113.

SARLÉ-ROIGÉ, LLUÍS

Curset de Guies Excursionistes, 20.—Memòria del curs, 1927-
28, 89.

SOLA, SCH. P., J.

El Dinotherium giganteum a Terrassa, 81.—El Pericó, 160.—
Visió, 167.

TINTORÉ I HOMS, JOSEP

Els Flautats de Montserrat, 71.—Les Primeres Neus, 148.—De
Ribes al d'Eyne, 163.

TORRAS, JAUME

Maladeta i Forcanada, 134.

VENTALLÓ I VINTRÓ, JOSEP

A Sant Llorenç del Munt (Cant de l'Excursionista), 35.

VIGUÉS, PERE

L'Encís de la Muntanya, 115.—Memòria del curs 1928-29, 197.

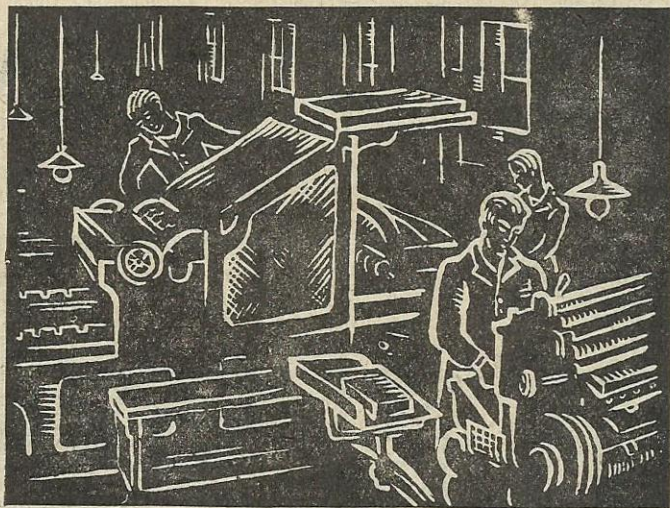
GRAVATS

- Pàgina 8.—Coll de Tres Pics i Balandrau.—Un aspecte de Coma de
Vaca.—Fots. Altimira.
- > 40.—Vall d'Aran.—Les Bordes de Castell-Lleó.—La Vall de
l'Artiga de Lin.—Fots. Antoni Miralda.
- < 56.—Josep Soler i Palet.—Grup a la Capella de Miramar
(Mallorca).
Entrada de la Biblioteca-Museu Soler i Palet.—Un as-
pecte del Museu Soler i Palet.—Vestíbul de la Biblioteca
Museu Soler i Palet.—Un aspecte de la Biblioteca So-
ler i Palet.—Fots. Miquel Astals.
- > 68.—Costat E. o de Santa Agnès del Turó del Drac.—Costat
O. del Turó del Drac.—Davallada en «rappel» de 25
m.—Fot. Suana.
Sant Llorenç del Munt, des dels environs de can Ferrés.
—Fot. Llobet.

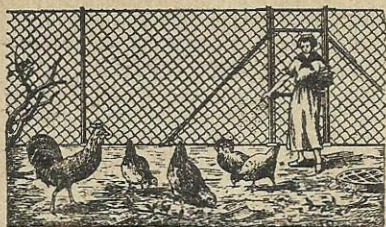
- Pàgina 90.—Fig. 1.—Germen d'un 1.er Prem. inferior.—Fig. 2.—Prem. 1.er —Fig. 3.—P. $\frac{1}{2}$ dret.—Fig. 4.—M $\frac{1}{2}$ dret.—Fig. 5.—M $\frac{1}{2}$ esquer.—Fig. 6.—M $\frac{1}{2}$ esquer.—Fig. 7.—M $\frac{1}{2}$ dret.—Fig. 8.—M $\frac{1}{2}$ esquer.—Fig. 9.—M $\frac{1}{2}$ dret.—Fig. 10.—M $\frac{1}{2}$ esquer.—Fig. 11.—M $\frac{1}{2}$ dret.—Fots. Llobet.
- > 112.—Un detall del nostre saló d'actes durant l'Exposició de Goigs d'En Marian M. Galí.—Un altre aspecte de l'Exposició de Goigs.—Fots. Llobet.
Cantó N. de l'Agulla de les Fogaroses.—Cantó S. de l'Agulla.—Fots. Suana.
 - > 134.—La Maladeta des del cim de la Forcanada.—L'alta vall de Barrancs.—Fots. Closa.
 - > 150.—Excursió d'homenatge a Evarist Rigol.—Els companys a l'entorn de l'homenatjat.—Fot. M. M. Galí.
El veterà excursionista Evarist Rigol en el bosc de Balag (Canigó).—Fot. Antoni Miralda.
 - » 164.—De la IX Diada de Germanor a Can Robert—Fots. Victor Plans.
Antiga casa de cal Baró de la Plaça Major.—Reproducció d'una fotografia de l'any 1883.
 - > 182.—Jardí de la casa Vinyals.—Fragment de les pintures de la casa Vinyals.—Façana de la casa Galí del Raval.
 - > 191.—Sivella visigòtica. —Fot. Llenas.
 - > 192.—Fintures de la casa Alegre.

JOAN MORRAL
I M P R E S S O R

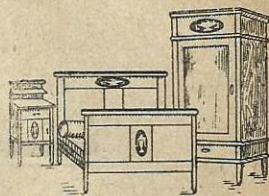
NORD, 22 : TELÈFON, 230
T E R R A S S A

Taller: St. Antoni, 57, 64 bis
Sant Joan, 7. - TERRASSA

Constructor de Mobles, Enreixats de Fil-
ferro, Somiers i reparacions de totes classes

**JOSEP
BLAY**

SI....!

però els excursionistes
us diran: Voleu un bon
calçat, de material ga-
rantit i a bon preu?

Aneu desseguida al carrer
Torrella, 13
que quedareu ben servit.

Joieria - Bisuteria - Optica

VIDUA DE

J. BALADA

SUC. DE PERE CULELL

Font-vella, 19 Palla, 2

NAUMANN

Màquines per a cosir i brodar
Vendes al comptat i a plaços

Representant:

JOAN TORNÉ

SANT PERE, 53

TERRASSA

Cafè - COLON - Bar

ESPLENDIT SALÓ DE BILLARS

CAFÈ EXQUISIT. - LICORS DE MARCA

Plaça Vella, 12 i Cremat, 8. - Telèfon, 707. - Terrassa

DOMENEC ELIES

TRANSPORTS RAPIDS

SERVEI DIARI ENTRE BARCELONA, SABADELL I VICEVERSA

EXCEL·LENT AUTOCAR PER A EFECTUAR EXCURSIONS

PREUS ECONOMICS

Rutlla, 3. - TERRASSA

Rec, 11. - Tel. 11366. - BARCELONA

NO

oblidi mai
aquest nom

La Cuina Moderna

FONT-VELLA, 65

:: La casa que
ven més barat

Articles d'Alumini
Cristalleria. - Llosa
Porcelana. - Banys
Duixes. - Neveres

ESTUFES

CONFITERIA

CASA CUNÍ

RUTLLA, 52

TERRASSA

TELÈF. 412

M. ABAD RIBERA

Pues i Lliços per a teixits. -
Extens assortit en Pues de
lloguer. - Filferros de totes
classes. - Enreixats metàl·
lics. - Laminació en fred de
cèrcols per a embalatges,
i altres indústries

Topete, 1

Telèfon, 174

ASSEGURANCES CAPELLA

VIDA
INCENDIS
ACCIDENTS
MARÍTIMS
ROBATORIS
ETC., ETC.

St. Leopold, 98

Telèfon, 109

FABRICA DE TEULES

TEULES PLANES
TIPUS MARSELLA
— marca —

SEGUÉS, DONADEU I C.^A

— Despatx: —

Font-vela, núm. 1

: Telèfon, 537 :

— Fàbrica: —

Sant Marian, 193

Tel. 485. - Terrassa

Garantim la impermeabilitat i color vermell